

Onderwijs- en examenregeling 2016-2017

Christelijke Hogeschool Windesheim

**Masteropleiding (bekostigd)
Leraar godsdienst van de 1^e graad en de
afstudeervariant Geestelijk Verzorger**

Croho nr. 45274

Deeltijd

Deze onderwijs en examenregeling behoort tot het Studentenstatuut

De opleiding is geaccrediteerd met ingang van 20 februari 2013 tot en met 31 december 2018

Waar student en hij staat kan ook gelezen worden de studente en zij.

De links in dit document werken alleen bij raadpleging van dit document op het intranet van Windesheim

1	WELKOM	3
2	DOEL EN CONTEXT VAN DEZE ONDERWIJS- EN EXAMENREGELING	4
3	DE ONDERWIJSVISIE VAN HET DOMEIN	5
4	WAAR LEIDEN WE VOOR OP	6
4.1	Waar leiden we voor op	6
4.2	De competenties van de opleiding	7
4.3	De relatie tussen de opleiding en het beroepenveld	14
5	HOE ZIET HET ONDERWIJS ER UIT	15
5.1	Inrichting van de opleiding	15
5.2	Inhoud en vorm van de opleiding	16
5.3	Bijzondere leerwegen binnen de masteropleiding	18
6	DE STUDENT EN HET ONDERWIJS	18
6.1	Studiebegeleiding	18
6.2	Kwaliteit en studeerbaarheid	19
6.3	Toetsing	19
6.4	Bijzondere bepalingen	20
7	OVERZICHT ONDERWIJSEENHEDEN	21
8	ACCREDITATIE	22
9	TOT SLOT	22
9.1	Bezwaar en beroep	22
9.2	Bijlagen bij onderwijs- en examenregeling	22
9.3	overgangsbepalingen	23
9.4	Niet voorziene situaties	23
9.5	Inwerkingtreding, openbaarmaking, looptijd en vaststelling	23

1 WELKOM

Welkom bij de Masteropleiding Leraar godsdienst van de 1e graad met de afstudeervariant Geestelijk Verzorger van Hogeschool Windesheim.

Het werken in een levensbeschouwelijk diverse en snel veranderende context vraagt van levensbeschouwelijk-agogisch werkers dat zij een brede visie hebben, dat zij verschillen tussen mensen en tradities kunnen herkennen en erkennen en dat zij deze verschillen kunnen overbruggen, zonder ze geweld aan te doen. Levensbeschouwelijk-agogisch werkers weten wie zij zijn en waar zij staan en beschikken over goede communicatieve vaardigheden. Daarnaast zijn in toenemende mate kwaliteiten als inventiviteit en ondernemerschap van belang.

In de Masteropleiding Leraar godsdienst leer je deze kwaliteiten verder te ontwikkelen zodat je in staat bent om deze kwaliteiten zelfstandig en in complexe situaties in te zetten ten behoeve van het geluk en welzijn van anderen, individuen en groepen. In deze tweejarige deeltijdmaster werk je aan een verdieping van je theologische, levensbeschouwelijke en ethische kennis, ontwikkel je beroepsgerichte vaardigheden op masterniveau en maak je de overstap van een reflectieve professional naar een onderzoekende professional. Met behulp van de door jou opgedane kennis en de door jou ontwikkelde kwaliteiten ben je in staat om binnen je eigen werkterrein (onderwijs, kerk of zorginstelling) innovaties tot stand te brengen.

In dit opleidingsdeel van de Onderwijs- en Examenregeling vind je inhoudelijke, praktische en organisatorische informatie over je studie en de formele regels rondom het programma. Op de opleidingscommunity van Theologie en Levensbeschouwing vind je alle zaken met betrekking tot de uitvoering van het onderwijs en praktische zaken. Het is ook het communicatiekanaal van de opleidingen.

Wij wensen je een actieve, uitdagende, inspirerende en succesvolle studie toe.

Dr. Peter de Haan

Directeur Lerarenopleidingen AVO, Pabo en opleidingen Theologie en Levensbeschouwing,
mede namens Bert Meijer, directeur domein Beweging en Educatie

2 DOEL EN CONTEXT VAN DEZE ONDERWIJS- EN EXAMENREGELING

De Onderwijs- en Examenregeling bestaat uit een instellingsdeel en een opleidingsdeel. Het instellingsdeel bevat de hoofdregel, in het voorliggende opleidingsdeel heeft de opleiding deze hoofdregel verder uitgewerkt. Eventuele uitzonderingen op de hoofdregel kun je ook in dit opleidingsdeel lezen.

De opleiding heeft één Onderwijs- en Examenregeling. Deze is zo vormgegeven dat iedere doelgroep en student binnen de opleiding kan werken met het deel dat voor hem of haar relevant is.

De Onderwijs- en examenregeling bestaat uit een instellingsdeel en een opleidingsdeel, en mag gezien worden als een contract tussen de opleiding en de student met daarin de rechten en verplichtingen voor beide partijen. Windesheim kiest voor een Onderwijs- en examenregeling die een jaar geldig is, ieder jaar opnieuw wordt deze regeling, als dat nodig is, herzien en opnieuw vastgesteld. Er is voor deze werkwijze gekozen om de actualiteit van het curriculum te borgen.

De voorliggende Onderwijs- en examenregeling is het opleidingsdeel van de OER van je opleiding. Deze OER maakt deel uit van het Studentenstatuut. In het statuut horen ook:

1. Het [instellingsdeel Master](#) (voor masters) en het [instellingsdeel Bachelor](#) (voor bachelors) van de Windesheim onderwijs en examenregeling (OER) 2017-2018.
2. Het [Reglement van de Examencommissie](#) van je opleiding. Deze vind je op de opleidingscommunity van je opleiding (tab examencommissie).
3. De [Regels tentaminering](#) Windesheim 2017-2018. (hierin wordt nader uitgewerkt hoe de uitvoering wordt gegeven aan artikelen uit de OER met betrekking tot toetsen en tentamens)
4. Het [Studentenstatuut](#) is het algemene deel van het statuut waar vele andere regelingen horen.

3 DE ONDERWIJSVISIE VAN HET DOMEIN

Windesheim is een brede kennisinstelling met de ambitie een inspirerende omgeving voor hoger onderwijs te zijn. De hogeschool biedt studenten een kwalitatief hoogstaande beroepsopleiding aan, die hen theoretisch en praktisch voorbereidt op een succesvolle loopbaan. Windesheim verricht praktijkgericht onderzoek, ten dienste van de kennisontwikkeling in de regio (en daarbuiten) en om de ontwikkeling van het onderwijs verdere impulsen te geven. Kennis en vaardigheden worden voortdurend getoetst aan de praktijk door samen te werken met bedrijven en non-profitorganisaties en te ondernemen. Ondernemen is ook een manier om onderzoeksresultaten te valoriseren. Door onderwijs, onderzoek en ondernemen op deze wijze uitgebalanceerd ten opzichte van elkaar te positioneren, versterken ze elkaar. De onderwijsvisie van Windesheim bestaat uit de volgende vier elementen.

Ambitieuw studieklimaat

Windesheim biedt studenten kansen, prikkelt studenten om hun grenzen te verleggen en het maximale uit de studie te halen. De beroepspraktijk is de basis waaraan het onderwijs uitdagende opdrachten ontleent. Om recht te doen aan de verschillende talenten en ambities kunnen studenten binnen de beroepsgerichte curricula een deel van het onderwijs zelf invullen om tot verbreding, verdieping of verzwaring van het onderwijsprogramma te komen. De keuzemogelijkheden voor de student en de flexibilisering van het onderwijsaanbod in dit onderwijsconcept, maken dit mogelijk.

Waarde(n)volle professional

Windesheim leidt professionals op die hun eigen professionele handelen kritisch ter discussie kunnen stellen en hierover verantwoording kunnen afleggen. Daarbij hanteert de bij Windesheim afgestudeerde professional persoonlijke, institutionele en wettelijke waarden en normen. Door een onderzoekende en reflectieve houding ontwikkelt hij continu zijn professionaliteit, vanuit zijn idealen over goed samenleven. Vanuit de eigen vakbekwaamheid en met die kritische reflectie levert hij een bijdrage aan de kwaliteit van de samenleving. De professional is deskundig op zijn vakgebied en goed voorbereid op de steeds veranderende beroepspraktijk. Hij ziet kansen, weet deze te benutten, kan innoveren en neemt initiatief. Windesheim wil ook een waarde(n)volle organisatie zijn en dit thema ook tot uitdrukking brengen in de cultuur op Windesheim.

Studentbegeleiding op maat

Windesheim biedt studenten persoonlijke en adequate begeleiding en een omgeving waarin zij zich maximaal kunnen ontplooiën. De hogeschool stuurt op resultaat, zodat de student succesvol zijn studie kan doorlopen. Hierbij worden zowel uitzonderlijke begaafdheden als specifieke functiebeperkingen serieus genomen. Het onderwijsconcept benadrukt het belang van een veilige en optimaal vormgegeven leeromgeving, waarin de student zich gekend voelt. Kleinschalig, maar tevens met de faciliteiten en mogelijkheden van een grote hogeschool.

Hoge kwaliteit van onderwijs

Windesheim handhaaft en verbetert continu de onderwijspraktijk. De student werkt met docenten die didactisch onderlegd zijn, zeer bekwaam zijn op hun vakgebied en nauwe contacten hebben met de beroepspraktijk. Om steeds met de nieuwste inzichten in de diverse vakgebieden te kunnen werken, zijn opleidingen verbonden met kenniscentra en/of Centres of Expertise. Onderwijs, onderzoek en ondernemen zijn met elkaar geïntegreerd en versterken elkaar in kwaliteit en vernieuwingskracht. Windesheim stimuleert de internationale oriëntatie van studenten.

4 WAAR LEIDEN WE VOOR OP

4.1 WAAR LEIDEN WE VOOR OP

In algemene zin leiden de opleidingen Theologie en Levensbeschouwing op tot het beroep van levensbeschouwelijk-agogisch werker. Deze professionals kunnen hun beroep uitoefenen binnen kerkelijke en semi-kerkelijke organisaties, alsook binnen instellingen voor zorg en welzijn, binnen leger en justitie of binnen particuliere ondernemingen, van christelijke of niet-christelijke alsook levensbeschouwelijk 'neutrale' signatuur. Daarnaast kunnen zij werkzaam zijn in het onderwijs of in vrijgevestigde beroepen als levensbeschouwelijk ondernemer. Bij dit laatste kan gedacht worden aan beroepen als ritueel begeleider of zingevingconsulent.

In meer specifieke zin leidt de opleiding master leraar godsdienst op tot leraar godsdienst/levensbeschouwing voor het 1e graads gebied, te weten bovenbouw HAVO/VWO. Daarnaast is het mogelijk om de afstudeervariant geestelijk verzorger te kiezen. Geestelijk verzorgers komen in beeld als de vanzelfsprekende orde van het alledaagse leven wordt doorbroken; in situaties van leven en dood, bij afscheid en verlies, bij ervaringen van grote verbondenheid of juist van verlatenheid, en bij ethische vragen. Zij zijn deskundig in het omgaan met levensvragen, zingeving, spiritualiteit en ethische afwegingen.

Leraren godsdienst levensbeschouwing en geestelijk verzorgers kunnen een belangrijke maatschappelijke rol spelen op diverse terreinen. Als specialist in levensbeschouwelijke communicatie voorzien zij in aandacht voor aspecten van het leven vanuit een zingevingsperspectief die wezenlijk zijn, bijdragen aan kwaliteit van werken en leven en die in andere beroepen niet of onvoldoende worden belicht. Binnen hun onderscheiden werkterreinen kunnen zij een voortrekkersrol vervullen als het gaat om veranderingsprocessen die bijdragen aan werken met diepgang, humaniteit en zorgzame omgang met kwetsbare mensen en groepen.

Belangrijk speerpunt in de opleiding tot leraar godsdienst of geestelijk verzorger is de hermeneutiek. Studenten van beide afstudeerrichtingen worden opgeleid tot professionals die expert zijn in een hermeneutische vorm van religieuze en/of levensbeschouwelijke communicatie. Dit betekent dat de afgestudeerde professional menselijke en maatschappelijke situaties kan verstaan met behulp van sociaalwetenschappelijke en theologische inzichten en deze kan plaatsen in het licht van bijbel en christelijke traditie. Hij kan daarnaast christelijke en andere levensbeschouwelijke bronnen verstaan en verbinden met mensen en hun situaties. Deze beide verstaansprocessen kan de beroepsbeoefenaar inzetten ten dienste van het levensbeschouwelijke en/of religieus-communicatieve handelen in contexten van pastoraat, liturgie, onderwijs en identiteit.

Een tweede speerpunt is het element van internationalisering. Belangrijkste doel hiervan is om masterstudenten als professionals voor te bereiden om als actieve leden te participeren in een steeds meer door globalisering gekenmerkte samenleving middels het verwerven van internationale en interculturele kennis, vaardigheden en attitudes. Met het oog hierop heeft de afdeling Theologie en Levensbeschouwing internationale samenwerkingsovereenkomsten gesloten met het Theologische Seminarie van de Evangelische Broedergemeente in Suriname en met het Gambia College in Brikama in Gambia. Studenten kunnen deze contacten benutten in het kader van een stage- of studiereis. Daarnaast kunnen zij ook deelnemen aan studieconferenties van EFTRE (European Forum for Teachers of Religious Education), ECPC (European Council for Pastoral Care and Counseling), ICPC (International Council on Pastoral

Care and Counseling) en SIPCC (Society for Intercultural Pastoral Care and Counseling). Behalve deze mogelijkheden, die allen betrekking hebben op internationalization@broad, kunnen studenten ook aan internationalisering doen middels internalization@home. Hiervan is bijvoorbeeld sprake wanneer studenten met behulp van digitale middelen samen studenten van een buitenlandse hogeschool of universiteit werken aan projecten of een vergelijkend onderzoek doen. De borging van de internationaliseringsactiviteiten vindt plaats in het SB-portfolio. Daarnaast vindt borging plaats door de keuze van internationale literatuur in het afstudeeronderzoek (ca. 30%). De kosten voor een internationale stage of studie zijn voor rekening van de student. De opleiding biedt tevens een kosteloos alternatief aan (denk hierbij aan internationalization@home).

Een derde en laatste speerpunt betreft het doen van praktijkgericht onderzoek. Het doel van praktijkgericht onderzoek is om toekomstige professionals op te leiden die een bijdrage kunnen leveren aan het vernieuwen en verbeteren van de beroepspraktijk door het genereren van kennis en inzichten op grond waarvan concrete oplossingen kunnen worden aangedragen voor praktijkproblemen en/of kan worden bijgedragen aan een vorm van generaliseerbare kennis. Deze laatste vorm van kennis zou bijvoorbeeld kunnen ontstaan door praktijkonderzoeken op elkaar te laten voortbouwen of door te werken in communities of inquiry zoals een kenniskring. Voor masteropgeleide professional geldt dat zijn onderzoek niet alleen wordt gekenmerkt door een 'chain of evidence, maar dat hij laat zien dat hij kan reflecteren op de relevantie van zijn onderzoek voor andere situaties dan die hij heeft onderzocht. Voor de invulling van het onderzoeksprogramma wordt nauw samengewerkt met het Lectoraat Theologie en Levensbeschouwing. Hierbij moet gedacht worden aan de ontwikkeling van de leerlijn onderzoek, maar ook aan de verdere professionalisering van de onderzoeksdocenten binnen de master. Waar mogelijk worden de onderzoeken van de master studenten gekoppeld aan de onderzoeklijnen van het lectoraat.

4.2 DE COMPETENTIES VAN DE OPLEIDING

Zowel bij de GL competenties als bij de GV competenties wordt uitgegaan van de vigerende landelijke bekwaamheidseisen. Voor GL zijn dit de SBL competenties (Stichting Beroepskwaliteit Leraren)¹. Voor GV zijn dit de competenties die in 2006 (herzien in 2011)² zijn geformuleerd door het Branche-overleg Godsdienst Pastoraal Werk (GPW).

De competenties voor de masteropgeleide leraar godsdienst en ter onderscheiding daarvan de deelcompetenties op bachelorniveau.

Competenties	Deelcompetenties bachelorniveau vakspecifiek voor godsdienstleraren in cursief weergegeven	Deelcompetenties op masterniveau voor godsdienstleraren
1. Interpersoonlijk competent	<ul style="list-style-type: none"> ▪ De docent schept een goed klimaat voor samenwerking met de leerlingen en tussen de leerlingen onderling, 	<ol style="list-style-type: none"> 1. De docent schept in complexe situaties ruimte voor de leerlingen met levensbeschouwelijke vragen. De docent kan de leerlingen

¹ De Stichting Beroepskwaliteit Leraren heet nu Onderwijscoöperatie. De Onderwijscoöperatie heeft de SBL-competenties herzien. Op dit moment is deze herziening echter nog niet door de wet bekrachtigd.

² Momenteel (2017) worden de competenties opnieuw herzien / geactualiseerd.

	<p><i>waarbinnen ruimte is voor ervaringen van leerlingen met betrekking tot levensbeschouwelijke opvattingen, levensvragen, uitingen en demonstraties daarvan.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ De docent is op een praktisch niveau op de hoogte van communicatietheorieën, groepsdynamica, interculturele en (inter-religieuze) communicatie en kent vooral ook de implicaties daarvan voor zijn eigen doen en laten. ▪ <i>De docent is authentiek in het interpersoonlijke verkeer en laat zien op welke wijze hij zelf omgaat met levensbeschouwelijke zaken.</i> 	<p>coachen in havo/vwo bovenbouw en HBO.</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. De docent heeft expertkennis van communicatietheorieën, van groepsdynamica, interculturele en (inter)religieuze communicatie en is zich bewust van de implicaties daarvan voor eigen handelen. 3. De docent kan complexe materie communiceren met leerlingen van alle niveaus en diverse sociale en culturele oorsprong. 4. De docent heeft een hoog zelfreflectief vermogen, is (levensbeschouwelijk) authentiek in omgang met anderen en transparant in eigen omgang met levensbeschouwelijke zaken.
--	--	--

<p>2.Pedagogisch competent</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ De docent biedt leerlingen in een veilige leer- en werkomgeving houvast en structuur bij de keuzes die ze moeten maken en hij bevordert het zich verder kunnen ontwikkelen. ▪ De docent is bekend met de sociaal-emotionele, levensbeschouwelijke en morele ontwikkeling van tieners, jongvolwassenen en volwassenen, met de problemen en belemmeringen die zich daarbij kunnen voordoen en weet hoe hij die problemen in de praktijk kan signaleren en hoe hij daarmee om kan gaan. ▪ De docent begeleidt de leerlingen bij hun zoektocht naar de eigen religieuze identiteit. Hij reikt informatie (-bronnen) aan waardoor leerlingen in staat zijn hun eigen vragen te beantwoorden, antwoorden te formuleren en te communiceren. ▪ <i>De docent stimuleert de</i> 	<ol style="list-style-type: none"> 1. De docent is deskundig in de sociaal-emotionele, levensbeschouwelijke en morele ontwikkeling van tieners, jongvolwassenen en volwassenen. De docent kan problemen signaleren, analyseren en daaraan conclusies verbinden voor het handelen. 2. De docent is expert <ol style="list-style-type: none"> a. in het begeleiden van leerlingen in hun (religieuze en levensbeschouwelijke) identiteit. b. op het gebied van actuele informatie voor leerlingen, waardoor zij gestimuleerd worden hun eigen antwoorden te zoeken, formuleren en communiceren. 3. De docent stimuleert leerlingen in morele en ethische sensibiliteit. De docent begeleidt in complexe vragen de leerlingen bij ethische en religieuze argumentaties.
---------------------------------------	--	--

	<i>levensbeschouwelijke en morele ontwikkeling van de leerling en zijn ethische sensibiteit en begeleidt leerlingen bij het opstellen en beargumenteren van religieuze en ethische redeneringen.</i>	
--	--	--

3. Vakinhoudelijk en didactisch competent	<ul style="list-style-type: none"> ▪ De docent moet de leerlingen helpen zich de leerinhouden van een bepaald vak eigen te maken en vertrouwd te raken met de manier waarop die in het dagelijkse leven gebruikt worden. Ook helpt hij de leerlingen zicht te krijgen op wat zij in de samenleving en in de wereld van het werken kunnen verwachten. ▪ <i>De docent is op de hoogte van de levensbeschouwelijke diversiteit binnen de groep en kan daar bij aansluiten.</i> ▪ <i>De docent heeft kennis van de theologie en verwante wetenschappen op HBO of universitair niveau en van de vakinhoud, zoals omschreven in kerndoelen en eindtermen voor het vak GL. Hij kan deze koppelen aan leerinhouden en werkvormen.</i> ▪ <i>De docent weet de levensbeschouwelijke cq. religieuze betekenisverlening in het algemeen en die van de leerlingen in het bijzonder te duiden en uit te leggen (hermeneutiek).</i> 	<ol style="list-style-type: none"> 1. De docent is expert op het gebied van het expliciteren van betekenisverlening, door leerlingen en door anderen binnen en buiten de school. 2. De docent is expert op het gebied van culturele en levensbeschouwelijke diversiteit in de groep en kan daarin de groep en afzonderlijke leerlingen begeleiden. 3. De docent is in staat mede vanuit internationaal perspectief interculturele en interreligieuze communicatie binnen groepen te faciliteren en begeleiden. 4. De docent heeft mede vanuit internationaal perspectief verdiepte kennis van de theologie op master-niveau en kan deze koppelen aan leerinhouden, is in staat zelf leermethoden te analyseren, verbeteren of ontwikkelen. 5. De docent is de verantwoordelijke deskundige op het gebied van het ontwikkelen van het curriculum godsdienst-levensbeschouwing.
4. Organisatorisch competent	<ul style="list-style-type: none"> ▪ De docent draagt zorg voor organisatorische zaken die samenhangen met zijn onderwijs en het leerproces van de leerlingen in de school. Hij zorgt ervoor dat leerlingen een ordelijke taakgerichte omgeving treffen, waar ook ruimte is voor eigen initiatief. ▪ <i>De docent brengt de religieuze traditie waarin de identiteit van de school vorm krijgt, voor het</i> 	<ol style="list-style-type: none"> 1. De docent kan leiding geven aan het efficiënt en effectief voorbereiden en uitvoeren van complexe taken of opdrachten binnen of buiten de school. Hij/zij maakt daarbij optimaal gebruik van de aanwezige deskundigheid en capaciteit. 2. De docent begeleidt de school bij het expliciteren van de identiteit van de school. 3. De docent kan leiding geven aan religieuze communicatie binnen de

	<p><i>voetlicht.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>De docent draagt (zodanig) bij aan het organiseren en doordenken van viermomenten in de school als vorm van leren en communiceren.</i> 	gemeenschap van de school.
--	--	----------------------------

<p>5. Competent in het samenwerken met collega's</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ De docent draagt er zorg voor dat zijn werk en dat van zijn collega's in de school op elkaar zijn afgestemd. Hij werkt samen met collega's binnen de school en levert een bijdrage aan de schoolorganisatie. ▪ De docent heeft enige kennis van organisatie- en bestuursvormen voor scholen in het voortgezet onderwijs (en BVE) ▪ <i>De docent analyseert en ontwikkelt met collega's levensbeschouwelijke en waardeconcepten binnen de kaders van het pedagogisch concept van de school.</i> ▪ <i>De docent geeft (samen met anderen) vorm aan de schoolidentiteit.</i> 	<ol style="list-style-type: none"> 1. De docent kan leidinggeven aan een team en zorgt voor optimale en effectieve samenwerking binnen het team en binnen de organisatie. 2. De docent kan situationeel gebruik maken van verschillende leiderschapsvormen. 3. De docent is deskundig op het gebied van organisatie- en bestuursvormen binnen het voortgezet en hoger onderwijs. 4. De docent kan leidinggeven aan het proces van analyse en formulering van de levensbeschouwelijke concepten en waarden die onder de pedagogische uitgangspunten van de school liggen. 5. De docent is in staat om de relevantie van het vak godsdienst en levensbeschouwing voor het voetlicht te brengen binnen de school. 6. De docent kan samenwerken en communiceren over complexe onderwerpen met gelijken, leidinggevend en niet-specialisten.
<p>6. Competent in het samenwerken met de omgeving</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ De docent onderhoudt contacten met ouders/verzorgers van de leerlingen en werkt zodanig mee dat de samenwerking van de school met andere instellingen goed verloopt. ▪ <i>De docent verduidelijkt voor ouders en belangstellenden de betekenis van godsdienst en levensbeschouwing in de samenleving.</i> ▪ De docent is bekend met de leefwereld van ouders of verzorgers en met de culturele en religieuze achtergronden van de leerlingen en hij weet mede vanuit eigen affiniteit 	<ol style="list-style-type: none"> 1. De docent kan in complexe situaties begeleiden in contacten met ouders/verzorgers en andere organisaties. 2. De docent kan verantwoordelijkheid dragen voor de professionalisering van collega's. 3. De docent is in staat om de relevantie van het vak godsdienst en levensbeschouwing voor het voetlicht te brengen voor derden. 4. De docent is expert op het gebied van de multiculturele en multireligieuze leefwereld van de leerlingen en hun ouders/verzorgers en weet hoe daarmee rekening te houden vanuit eigen affiniteit en authenticiteit. De docent begeleidt

	<i>met deze culturele en religieuze gemeenschappen</i> hoe hij daar rekening mee moet houden in zijn doen en laten als leraar.	en informeert daarin ook collega's.
--	--	-------------------------------------

7. Competent in reflectie en ontwikkeling	<ul style="list-style-type: none"> ▪ De docent ontwikkelt en professionaliseert zich voortdurend om zijn verantwoordelijkheden blijvend waar te kunnen maken. ▪ <i>De docent reflecteert op zijn persoonlijke levensbeschouwing in dialoog met de school waar hij werkzaam is.</i> 	<ol style="list-style-type: none"> 1. De docent heeft een hoog zelfreflectief vermogen en is zich bewust van de invloed van het eigen referentiekader in onderwijs, levensbeschouwing/geloof, leiderschap, en onderzoek. 2. De docent leert en ontwikkelt zich zelfstandig. 3. De docent reflecteert vanuit de eigen levensbeschouwing op de eigen professionaliteit en zet dit in ten gunste van eigen handelen en identiteitsontwikkeling.
--	--	---

De competenties voor de masteropgeleide geestelijk verzorger (gv-er) en ter onderscheiding daarvan de competenties op bachelorniveau.

Competenties	Deelcompetenties op bachelorniveau	Deelcompetenties op masterniveau
1.Hermeneutische competentie	De gv-er heeft het vermogen om enerzijds de bronnen van de religieuze traditie, gemeenschap en/of organisatie, die hij/zij vertegenwoordigt en anderzijds de mens in zijn huidige context in hun onderlinge betekenisvolle samenhang te vertolken.	<ol style="list-style-type: none"> 1. De gv-er is deskundige op het gebied van het expliciteren van betekenisverlening in relatie tot de religieuze traditie, met en voor gesprekspartners, binnen en buiten de organisatie. 2. De gv-er kan als deskundige de relevantie van godsdienst en levensbeschouwing duiden en expliciteren in en buiten de organisatie. 3. De gv-er heeft mede vanuit internationaal perspectief verdiepte kennis van de theologie op master-niveau en kan deze koppelen aan pastorale methoden en deze analyseren, verbeteren of ontwikkelen.
2.Pastorale competentie	De gv-er heeft het vermogen om mensen, individueel en groepsgewijs, vanuit een contextuele optiek en op hermeneutisch verantwoorde wijze te ondersteunen in het	<ol style="list-style-type: none"> 1. De gv-er is expert in de begeleiding van gesprekspartner(s) met levensbeschouwelijke vragen in complexe pastorale situaties. 2. De gv-er heeft expertkennis van

	omgaan met religieuze en levensvragen in zeer uiteenlopende situaties.	<p>theorieën omtrent geestelijke verzorging, van groepsdynamica, interculturele en (inter)religieuze communicatie en is zich bewust van de implicaties daarvan voor eigen handelen.</p> <ol style="list-style-type: none"> De gv-er is deskundig op het gebied van ethiek. De gv-er heeft kennis van psychiatrische ziektebeelden en persoonskenmerken en de implicaties hiervan voor de geestelijke verzorging De gv-er heeft een hoog zelfreflectief vermogen, is (levensbeschouwelijk) authentiek in omgang met anderen en transparant in eigen omgang met levensbeschouwelijke zaken.
--	--	--

3. Liturgische competentie	De gv-er heeft het vermogen om religieuze vieringen en rituelen van verschillende aard en doelstelling gestalte te geven en daarin (mede) voor te gaan.	<ol style="list-style-type: none"> De gv-er initieert religieuze communicatie in de vorm van doordachte gemeenschappelijke rituele momenten in de organisatie. De gv-er is in staat deze rituele momenten kritisch-analytisch te analyseren en theologisch te verantwoorden.
4. Missionaire competentie	De gv-er heeft het vermogen om de eigen religieuze traditie met anderen te communiceren en uit te dragen en op een open en uitnodigende wijze aanwezig te zijn in de samenleving, ook in een cross-culturele context.	<ol style="list-style-type: none"> De gv-er begeleidt de organisatie in het ontdekken, expliciteren en beleven van de identiteit van de organisatie. De gv-er weet zijn hermeneutische expertise in te zetten om intra- en interreligieuze dialoog binnen de organisatie en in samenhang met de context te stimuleren en begeleiden.
5. Educatieve competentie	De gv-er heeft het vermogen om een krachtige leeromgeving voor individuen en groepen te creëren en om leer- en vormingsprocessen met levensbeschouwelijke thema's te faciliteren.	<ol style="list-style-type: none"> De gv-er is expert in het begeleiden van medewerkers met betrekking tot de religieuze en levensbeschouwelijke component in de beroepscontext. De gv-er stimuleert en begeleidt medewerkers in morele en ethische sensibiliteit en argumentatie.
6. Agogische competentie	De gv-er heeft het vermogen om vanuit de religieuze traditie,	<ol style="list-style-type: none"> De gv-er maakt gebruik van zijn/haar expertise op het gebied van groepsprocessen en

	gemeenschap en/of organisatie die men vertegenwoordigt op een bewuste, doelgerichte, procesmatige en systematische wijze (samen) te werken aan verandering.	<p>veranderingsprocessen ten dienste van (personen in) de organisatie.</p> <ol style="list-style-type: none"> De gv-er begeleidt in de reflectie binnen de organisatie op beleidsvoorbereiding en – uitvoering.
7. Leiderschap	De gv-er heeft het vermogen om individuen (professionals en vrijwilligers), groepen en organisaties te leiden en te begeleiden op levensbeschouwelijk gebied, gericht op het bereiken van gestelde eisen.	<ol style="list-style-type: none"> De gv-er kan leiding geven aan een team en zorgt voor optimale en effectieve samenwerking binnen het team en binnen de organisatie. De gv-er kan situationeel gebruik maken van verschillende leiderschapsvormen. De gv-er is deskundig op het gebied van organisatie- en bestuursvormen binnen de organisatie. De gv-er geeft leiding aan de analyse en formulering van de levensbeschouwelijke concepten en waarden die onder de mensbeelden (en zorgconcepten) in de organisatie liggen.

8. Communicatie	De gv-er heeft het vermogen om adequaat en doelgroepgericht te communiceren met individuen, groepen en organisaties zowel mondeling als schriftelijk, verbaal als non-verbaal.	<ol style="list-style-type: none"> De gv-er kan complexe materie communiceren met mensen van alle niveaus en diverse sociale en culturele oorsprong. De gv-er is mede vanuit internationaal perspectief in staat interculturele en interreligieuze communicatie binnen groepen te faciliteren en begeleiden.
9. Persoonlijke competentie	De gv-er heeft het vermogen om vanuit de eigen spiritualiteit of de spiritualiteit die hij/zij zich heeft eigengemaakt vanuit de religieuze gemeenschap en/of organisatie die hij/zij vertegenwoordigt te reflecteren op attitude, identiteit en handelen in beroepssituaties en om zich persoonlijk en professioneel te ontwikkelen.	<ol style="list-style-type: none"> De gv-er heeft hoog zelfreflectief vermogen en is zich bewust van de invloed van het eigen referentiekader in geestelijke verzorging, in zijn/haar levensbeschouwing/geloof, in zijn/haar leiderschap en onderzoek. De gv-er leert en ontwikkelt zich zelfstandig. De gv-er reflecteert vanuit de eigen levensbeschouwing op de eigen professionaliteit en zet dit in ten gunste van eigen handelen en identiteitsontwikkeling.

4.3 DE RELATIE TUSSEN DE OPLEIDING EN HET BEROEPENVELD

Maatschappelijke ontwikkelingen

Onze samenleving is in een snel tempo aan het veranderen. De wereld van morgen is veelzijdiger, dynamischer en complexer dan de wereld van vandaag. Op het terrein van levensbeschouwelijke communicatie, religie, zingeving en geloof zien we diverse processen, die in de vorige eeuw een aanvang namen, doorgaan. Fragmentarisering, privatisering, de-traditionalisering en de-institutionalisering blijven zichtbaar. Tegelijk zien we vormen van re-traditionalisering en een blijvend relevantiebesef voor zingevingsvraagstukken. Werken met diepgang is een thema dat zich in veel belangstelling mag verheugen zowel op persoonlijk professioneel vlak als op instellingsniveau. Religie krijgt in andere dan traditionele vormen gestalte. Aandacht voor waardenvolle of normatieve professionaliteit staat in opleidingen en bedrijven hoog op de agenda, scholing op het terrein van morele communicatie is wijdverbreid in bepaalde sectoren. Ontwikkelingen in binnen en buitenland rond verschijningsvormen van gewelddadige varianten van religie voeden een voortgaande bezinning op dialoog en multiculturaliteit. Hoe kan vreedzaam worden samengeleefd en hoe 'bestrijden' we onwenselijke vormen van religieuze radicalisering?

Op het terrein van werken en leren zien we dat een snel veranderende wereld niet alleen vraagt om een andere invulling van het begrip 'kennis' (gepersonaliseerde kennis, nieuwe en realistische kennis), maar ook vraagt om andere kwaliteiten van professionals (denk bijvoorbeeld aan 21ste eeuwse vaardigheden). De veranderende mogelijkheden op ICT-gebied zorgen voor een transformatie van onze manier van werken, van onze organisaties en van ons dagelijks leven (meer flexibiliteit, meer gepersonaliseerde keuzemogelijkheden en meer focus op de leefwereld en minder op de systeemwereld). Als gevolg van deze transformatie vraagt de wereld van morgen om: 1) vaardigheden op het terrein van communicatie, integratie en presentatie, 2) vaardigheden op het terrein van ondernemen (waaronder organisatorische vaardigheden) en 3) vaardigheden gericht op het oplossen van complexe problemen. Deze zogenaamde *cross-functional skills* zijn niet gericht op "job training", maar op "job readiness". Van professionals zal in de toekomst steeds vaker worden gevraagd dat zij op pro-actieve en zelfstandige wijze invulling geven aan hun taakstelling in plaats van terug te kunnen vallen op bestaande kaders of gebruik te kunnen maken van vooraf vastgestelde procedures en afspraken.

Gevolgen voor het beroep c.q. de opleiding

Het werken in een levensbeschouwelijk diverse en snel veranderende context vraagt van aankomende professionals in zorg en onderwijs, dat zij een brede visie hebben, dat zij verschillen tussen mensen en tradities kunnen herkennen en erkennen en dat zij deze verschillen kunnen overbruggen, zonder ze geweld aan te doen. Dit veronderstelt dat aankomende professionals weten wie zij zijn en waar zij staan. Tegelijkertijd dienen zij te beschikken over goede communicatieve vaardigheden (dialoog) en zijn kwaliteiten als inventiviteit en ondernemerschap van belang. Voor de master opgeleide professional geldt bovendien dat zij deze kwaliteiten op zelfstandige wijze kunnen inzetten binnen complexe beroepssituaties vanuit een functie waarbinnen een beroep wordt gedaan op academische vaardigheden. Ten opzichte van de universitaire opleidingen legt de master nadruk op onderwijs dat gericht is op en voortvloeit uit vragen uit de beroepspraktijk. Ten opzichte van de onderzoeksvaardigheden van de universitaire master ligt de nadruk op het ontwikkelen van onderzoeksvaardigheden die aansluiten bij de vragen die HBO-theologen in de praktijk tegenkomen. Dat betekent voor een godsdienstleraar bijvoorbeeld dat hij zelfstandig een praktijkgericht onderzoek kan uitvoeren naar de identiteit van de school in relatie tot de directe

context. Het kan voor een geestelijk verzorger betekenen dat hij in een zorginstelling een instrument ontwikkelt waarmee zorgverleners de levensbeschouwelijke dimensie in de zorg kunnen bepalen en dit kunnen inzetten in het zorgplan.

De opleiding vindt het belangrijk, dat er contact bestaat tussen opleiding en de beroepenvelden van leraar godsdienst en geestelijk verzorger. Hier wordt gestalte aan gegeven door de jaarlijkse werkveldbijeenkomsten met vertegenwoordigers uit de werkvelden van de godsdienstleraar en de geestelijk verzorger. In samenwerking met de beroepenvelden worden de competentieprofielen ontwikkeld en actueel gehouden.

Het contact tussen opleiding en beroepenveld krijgt ook nadrukkelijk gestalte in de stage. Alle studenten GL en GV zijn in de praktijk werkzaam, hetzij in de vorm van een dienstbetrekking, hetzij in de vorm van een stage. Dit betekent niet alleen dat de opleiding via deze weg de praktijk binnen komt; het betekent ook dat de praktijk bij voortdurend binnen de opleidingscontext aanwezig is. Met het oog hierop worden theorie en praktijk binnen het onderwijs zoveel mogelijk op elkaar betrokken, bijvoorbeeld in de vorm van praktijkgerichte opdrachten.

5 HOE ZIET HET ONDERWIJS ER UIT

5.1 INRICHTING VAN DE OPLEIDING

De masteropleiding is een deeltijdstudie van 2 jaar en kent een modulaire invulling van het programma. Er is een jaarlijks startmoment op 1 september. Voor sommige onderdelen van het programma wordt gewerkt met een rolrooster. Dit betekent dat sommige onderdelen van het programma slechts één keer in de twee jaren worden aangeboden. Met het oog hierop wordt een onderscheid gemaakt tussen een A-jaar en een B-jaar. A-onderdelen worden alleen in jaar A aangeboden; B-onderdelen in jaar B.

Het curriculum kent vier leerlijnen: 1) de conceptuele leerlijn, 2) de beroepsspecifieke leerlijn, 3) de onderzoeksleerlijn en 4) de reflectie-leerlijn. In de conceptuele leerlijn staat de algemene (theologische) basistheorie die ondersteunend is voor alle competenties (theorie met een grote T) centraal. In de beroepsspecifieke leerlijn bevinden zich de beroepsspecifieke (godsdienstleraar en geestelijk verzorger) leerplanonderdelen en wordt aandacht gegeven aan de integratie van beroepspraktijk en vaktheorie (theorie met een kleine t). In de onderzoeksleerlijn voert de student, eerst onder begeleiding en in toenemende mate zelfstandig, een praktijkgericht onderzoek op masterniveau uit. In de reflectie-leerlijn reflecteert in intervisie de student op zijn eigen leer- en werkervaringen en geeft hij sturing aan zijn eigen ontwikkelingsproces (inclusief studieloopbaanontwikkeling).

In het gehele onderwijs wordt een nieuwsgierige, onderzoekende en dialogische houding beoefend en gestimuleerd.

De ordening van de inhoud van opleiding en de koppeling van deze inhoud met de beroepspraktijk voor zowel GI studenten als GV studenten wordt mede ingegeven door toepassing van onderstaande beroepsrollen:

1. professional in het primair proces (leraar / geestelijk verzorger)
2. leidinggevende (teamleider, coach, functionerend in middenkader of op managementniveau)

3. innovator/initiator (aanzetten geven tot communicatieve processen rondom identiteit, leerplanvernieuwing enz.)
4. ontwikkelaar (doen van onderzoek met als doel verbetering van de eigen beroepspraktijk en die van anderen)

De master kent twee afstudeervarianten: leraar godsdienst van de eerste graad en geestelijk verzorger. Studenten die kiezen voor de afstudeervariant geestelijke verzorging, ontvangen bij hun afstuderen tevens een eerstegraads lesbevoegdheid voor het GL-domein.

5.2 INHOUD EN VORM VAN DE OPLEIDING

Inhoud van de opleiding

De opleiding wordt zoveel mogelijk betrokken op beroepssituaties. Met het oog hierop ontwikkelen studenten vaardigheden om actuele vragen kritisch te begeleiden. Daarnaast wordt ingestoken op leiden en innoveren. Studenten ontwikkelen met betrekking tot deze aandachtspunten relevante kwaliteiten met het oog op zelfstandige uitoefening in een complexe beroepssituatie.

In de master staat humaniteit in zorg en onderwijs hoog in het vaandel. Dat krijgt onder meer gestalte doordat studenten leren vrije (speel)ruimte te creëren en het dominante discours dat vaak in het teken staat van prestatiedruk, schaalvergroting, efficiency e.d. te onderbreken. In de master leren studenten mensen bij te staan en te begeleiden in hun zoeken naar antwoorden op levensvragen, zeker waar het leven gekenmerkt wordt door complexiteit en verandering. Studenten krijgen de noodzakelijke bagage om op te treden als sparringpartner voor leidinggevenden in zorg en onderwijs.

Daarbij speelt levensbeschouwelijke communicatie een belangrijke rol. Het terrein van levensbeschouwing en religie wordt in toenemende mate gekenmerkt door diversiteit. Groepen en individuen, Nederlandse subculturen en wetenschappelijke disciplines, hebben een eigen idioom. De opleiding sluit aan bij de levensbeschouwelijke en/of religieuze diversiteit door gevoeligheid te ontwikkelen voor de verschillende 'talen' die worden gesproken en die ook te leren spreken en te verstaan.

De opleiding krijgt gestalte vanuit een breed christelijk perspectief en is voortdurend in dialoog met allerlei andere levensbeschouwelijke perspectieven. Daarbij is het belangrijk dat godsdienstleraren en geestelijk verzorgers zich bewust zijn hoe hun eigen verhaal meedoet in de wijze waarop zij functioneren en dat zij dat ook kunnen hanteren. Studenten ontwikkelen de competentie om de christelijke traditie op een betekenisvolle en dialogische manier in te brengen in de dialoog met verschillende doelgroepen, inclusief de organisatie waar zij werkzaam zijn.

In het pedagogische concept van de masteropleiding speelt de persoonlijke ontwikkeling en vorming van studenten een belangrijke rol. Persoonsvorming moet hier worden verstaan in termen van relatie, ontmoeting en verantwoordelijkheid. Aan dit uitgangspunt ligt de aanname ten grondslag dat het individu niet los staat van andere individuen, maar altijd op andere individuen betrokken is. Kenmerkend voor deze relatie is, dat het een ethische relatie is, die gestalte krijgt in handelingen die worden ingegeven door een morele verantwoordelijkheid voor anderen. Deze verantwoordelijkheid houdt in dat zingevingsprofessionals zich de vraag stellen in hoeverre of in welke situaties hun unieke aanwezigheid in de wereld er daadwerkelijk toe doet. Persoonsvorming is iets dat kan gebeuren, maar waarvoor geen garantie bestaat dat het ook zal gebeuren. Vertaald naar onderwijs betekent dit, dat studenten ruimte wordt geboden

om hun eigen subject-zijn te ontdekken en verder te ontwikkelen en toe te passen binnen een brede beroepscontext.

Een ander belangrijk uitgangspunt of kenmerk is het hermeneutisch criterium. Hieronder verstaan we de bekwaamheid om enerzijds bijbel en christelijke traditie en anderzijds mens(en) en de huidige samenleving in hun onderlinge samenhang betekenisvol op elkaar te betrekken. Hierbij gaan we uit van een principiële pluraliteit in interpretatie, zowel van bijbel en traditie en de daaraan toegeschreven waarheidsclaims, als van de persoonlijke of maatschappelijke situatie. De afgestudeerde eerstegraads godsdienstleraar of geestelijk verzorger werkt in de context van verschillende en soms conflicterende betekenisverleningen en ziet deze als aanknopingspunt voor een dialogisch vormingsproces. Hij tracht een proces van bestaansverheldering op gang te brengen waarin het subjectzijn van mensen ten volle wordt gehonoreerd. Hierbij kan de afgestudeerde zijn eigen spiritualiteit (of religieuze identiteit) op creatieve en uitnodigende wijze inzetten, zonder daarbij de eigen verantwoordelijkheid en ruimte van de gesprekspartners voor het vormgeven aan hun eigen religieuze identiteit in te perken. In het onderwijs krijgt dit vorm in een mensgerichte en studentgerichte benadering, waarbij het verwerven van kennis, vaardigheden en attitudes in relatie tot de persoonlijke en professionele vorming van studenten op evenwichtige wijze is vorm gegeven.

Didactisch gezien betekent bovenstaande, dat bij voorkeur gebruik wordt gemaakt van zelfverwervende, integrerende en interactieve didactische werkvormen. Het gaat er uiteindelijk om, studenten te stimuleren tot een zodanige persoonsvorming, dat zij vanuit een eigen theologische- en geloofsidentiteit als bewuste en autonome professional in het werkveld kunnen staan.

Vorm van de opleiding

De masteropleiding is qua onderwijsvorm een competentiegerichte opleiding. Dat betekent voor de leraren godsdienst dat zij in de opleiding werken aan de SBL competenties op masterniveau, die voor godsdienstleraren zijn aangevuld met specifieke competenties op het gebied van godsdienstpedagogiek. De studenten geestelijke verzorging werken aan competenties die zijn afgesproken in het domeincompetentieprofiel Godsdienst-pastoraal werk voor de Bachelor of Theology. Het niveau van de competenties en het eindniveau van de opleiding wordt gewaarborgd door de NLQF kwaliteitsstandaarden op niveau 7 (zie onder).

Het onderwijs wordt in deeltijd aangeboden.

De opleiding heeft geen werk opgenomen als onderwijseenheid.

Indien een student werkzaamheden uitvoert op het eerste graadsniveau/masterniveau in een dienstbetrekking in het werkveld waarvoor wordt opgeleid, kan dit werk als stage aangemerkt worden.

Het eindniveau komt tot uitdrukking in de competenties en in het afstudeeronderzoek. Met het oog hierop zijn het portfolio (werkstageverslag) en het eindonderzoek aangemerkt als eindwerk. Voor de borging van de kwaliteit wordt aangesloten bij de landelijke bekwaamheidseisen zoals die zijn verwoord door de Stichting Beroepskwaliteit Leraren en door het brancheoverleg Godsdienst Pastoraal Werk in opdracht van het Landelijk Overleg Opleidingen Theologie. De indicatoren bij deze competenties zijn verwoord met inachtneming van de kwaliteitsstandaarden zoals aangegeven op niveau 7 van de NLQF standaarden.

Niveau 7			
NLQF		EQF	
Context	<ul style="list-style-type: none"> Een onbekende, wisselende leef- en werkomgeving met een hoge mate van onzekerheid, ook internationaal. 		
Kennis	<ul style="list-style-type: none"> Bezit bijzonder gespecialiseerde en geavanceerde kennis van een beroep, kennisdomein en wetenschapsgebied en op het raakvlak tussen verschillende beroepen, kennisdomeinen en wetenschapsgebieden. Bezit een kritisch begrip van een reeks van theorieën, principes en concepten, waaronder de belangrijkste van een beroep, kennisdomein en wetenschapsgebied. Bezit uitgebreide, gedetailleerde kennis en kritisch begrip van enkele belangrijke actuele onderwerpen en specialismen gerelateerd aan het beroep of kennisdomein en wetenschapsgebieden. 	<ul style="list-style-type: none"> Bijzonder gespecialiseerde kennis, die ten dele zeer geavanceerd is op een werk- of studiegebied, als basis voor originele ideeën en/of onderzoek. Kritisch bewustzijn van kennisproblemen op een vakgebied en op het raakvlak tussen verschillende vakgebieden. 	Kennis
Vaardigheden:		<ul style="list-style-type: none"> Gespecialiseerde vaardigheden in probleemoplossing, die op het gebied van onderzoek en/of innovatie vereist om nieuwe kennis en procedures te ontwikkelen en kennis uit verschillende vakgebieden te integreren. 	
Toepassen van kennis	<ul style="list-style-type: none"> Reproduceert, analyseert en integreert de kennis en past deze toe, ook in andere contexten en gaat om met complexe materie. Deze kennis vormt de basis voor originele ideeën en onderzoek. Gebruikt de opgedane kennis op een hoger abstractieniveau. Denkt conceptueel. Stelt argumentaties op en verdiept deze. Brengt op basis van methodologische kennis een fundamenteel onderzoek zelfstandig tot een goed einde. Levert een originele bijdrage aan het ontwikkelen en toepassen van ideeën, vaak in onderzoeksverband. Signaleert beperkingen van bestaande kennis in de beroepspraktijk en in het kennisdomein op het raakvlak tussen verschillende beroepspraktijken en kennisdomeinen onderneemt actie. Analyseert complexe beroeps- en wetenschappelijke taken en voert deze uit. 		Vaardigheden

Probleemoplossende vaardigheden	<ul style="list-style-type: none"> Onderkent en analyseert complexe problemen in de beroepspraktijk en in het kennisdomein en lost deze op tactische, strategische en creatieve wijze op. Levert in de beroepspraktijk en in het kennisdomein een bijdrage aan de (wetenschappelijke) oplossing van complexe problemen door gegevens te identificeren en te gebruiken 		Vaardigheden (vervolg)
Leer- en ontwikkelvaardigheden	<ul style="list-style-type: none"> Ontwikkelt zich grotendeels autonoom. 		
Informatievaardigheden	<ul style="list-style-type: none"> Verzamelt en analyseert op een verantwoorde, kritische manier brede, verdiepte en gedetailleerde wetenschappelijke informatie over een reeks van theorieën, principes en concepten van en gerelateerd aan een beroep of kennisdomein, evenals informatie over enkele belangrijke actuele onderwerpen en specialismen gerelateerd aan het beroep en kennisdomein en geeft deze informatie weer. 		
Communicatievaardigheden	<ul style="list-style-type: none"> Communiqueert doelgericht op basis van in de context en beroepspraktijkgebende conventies met gelijken, specialisten en nietspecialisten, leidinggevenden en cliënten. 		
Verantwoordelijkheid en Zelfstandigheid	<ul style="list-style-type: none"> Werkt samen met specialisten en niet-specialisten, gelijken, leidinggevenden en cliënten. Draagt verantwoordelijkheid voor resultaten van eigen werk en studie en het resultaat van het werk van anderen. Draagt verantwoordelijkheid voor het aansturen van complexe processen en de professionele ontwikkeling van personen en groepen. Formuleert oordelen op grond van onvolledige of beperkte informatie en houdt daarbij rekening met sociaal-maatschappelijke, wetenschappelijke en ethische verantwoordelijkheden, die zijn verbonden aan het toepassen van de eigen kennis en oordelen. 	<ul style="list-style-type: none"> Managen en transformeren van complexe en onvoorspelbare werk- of studiecontexten die nieuwe strategische benaderingen vereisen. De verantwoordelijkheid op zich nemen om bij te dragen tot professionele kennis en manieren van werken en/of om strategische prestaties van teams kritisch te bekijken. 	

5.3 BIJZONDERE LEERWEGEN BINNEN DE MASTEROPLEIDING

Niet van toepassing.

6 DE STUDENT EN HET ONDERWIJS

6.1 STUDIEBEGELEIDING

De Studentbegeleiding wordt onderscheiden in Studieloopbaanbegeleiding (SLB) en Intervisie. Beide vakken zitten in de reflectieleerlijn. In de intervisie reflecteert de student op- en analyseert de student zijn leer- en werkervaringen. In de studieloopbaanbegeleiding geeft de

student sturing aan zijn eigen studie en loopbaan. Aan het begin van de opleiding krijgen alle studenten een studentbegeleider toegewezen. Deze begeleider is bekend met de inhoud van de opleiding en in grote lijnen ook met het beroepenveld van de leraar godsdienst en de geestelijk verzorger.

Voor [Studeren met een functiebeperking](#) gelden de maatregelen vermeld in het SMF kader.

6.2 KWALITEIT EN STUDEERBAARHEID

De masteropleiding is een deeltijdstudie met een omvang van 90 ec's. De opleiding kent een programma van twee jaar dat verdeeld is in vier semesters. Elk jaar heeft een omvang van 45 EC. Er kan elk jaar gestart worden met de opleiding. Een deel van het modulaire onderwijs is cohort-gebonden, een ander deel van cohort-onafhankelijk.

De opleidingen Theologie en Levensbeschouwing evalueren het onderwijsprogramma periodiek en op diverse wijzen. Zo evalueren de docenten zelf, in samenspraak met de studenten hun onderwijseenheid en stellen deze desgewenst bij. Daarnaast vinden groepsevaluaties plaats, waarbij de onderwijseenheden van een bepaalde lesperiode worden geëvalueerd. De digitale evaluaties van de onderwijseenheden geven een goed beeld van de ervaren studielast.

Voor een diepgaande controle op de toetsing en goedkeuring analyseert en beoordeelt de toetscommissie jaarlijks de studiewijzers op diverse onderdelen zoals: de relatie tussen de inhoud van de onderwijseenheid tot de te verwerven (deel)competenties en het niveau daarvan; de realiseerbaarheid en representativiteit van het gevraagde beroepsproduct; de wijze en criteria van toetsing en beoordeling.

Steekproefsgewijs toetst de [examencommissies](#) de onderwijseenheden op studeerbaarheid. Het opleidingsdeel van de OER wordt voorgelegd aan de opleidingscommissie en de examencommissie voor advisering en goedkeuring.

Individuele trajecten voor studenten met achterstand worden in overleg met de SLB-er door de examencommissie vastgesteld.

De kwaliteit van het onderwijs wordt tevens geborgd door toetsing bij het werkveld, interne audits en de accreditatiecyclus.

6.3 TOETSING

Elke module wordt afgesloten met een toets. Hierbij kan, naast summatieve toetsing, ook gebruik worden gemaakt van formatieve toetsing. Uitgangspunt van het toetsbeleid is, dat de toets zoveel mogelijk moet aansluiten bij het onderwijs dat de student heeft gevolgd en bij de individuele keuzes (waar van toepassing) die een student daarbij heeft gemaakt. Daarbij dient de toets de student zoveel mogelijk verder te brengen in zijn/haar eigen ontwikkeling.

Binnen de reflectieerlijn wordt gewerkt met een portfolio (bestaande uit een werkstageverslag en een SLB-verslag). Hierin komen zaken als studievoortgang, POP, PAP, intervisie en supervisie en de eigen spirituele en professionele ontwikkeling van de student samen. Het werkstageverslag is aangemerkt als eindwerk. Met behulp van dit verslag toont de student aan dat hij/zij de competenties op masterniveau heeft afgesloten en alle doelen met betrekking tot toe-eigening van de kennis uit de conceptuele leerlijn heeft gehaald. Daarnaast is ook het afstudeeronderzoek aangemerkt als eindwerk. Hiermee laat de student zien dat hij/zij

op methodische en onderzoekmatige wijze in staat is om de eigen beroepspraktijk en het domein waarbinnen de student werkzaam is verder te ontwikkelen.

6.4 BIJZONDERE BEPALINGEN

Hieronder staan enkele aanvullingen op de tekst in het instellingsdeel. Het betreft de artikelen: Instellingsdeel OER, art. 5 lid 2: Toegelaten wordt een student die in het bezit is van:

1. de graad van een bacheloropleiding tot leraar godsdienst/levensbeschouwing, met dien verstande, dat deze graad alleen toegang verleent tot de afstudeerrichting Leraar Godsdienst/Levensbeschouwing.
2. de graad van een bacheloropleiding godsdienst-pastoraal werk, met dien verstande, dat deze graad alleen toegang verleent tot de afstudeerrichting geestelijk verzorger.
3. de graad van masteropleiding (HBO of universitair) in de theologie, met dien verstande, dat al naar gelang de afstudeerrichting tijdens de opleiding een aanvullend programma gevolgd moet worden.
4. eerder verworven competenties. De [examencommissie](#) beslist over de toelating op grond van evc's.
5. een door de opleiding goed gekeurde stageplaats of een dienstbetrekking in het werkveld waarvoor wordt opgeleid, beide op het eerstegraads niveau/masterniveau. In deze werk- of stage omgeving moet de student zich kunnen oefenen in de competenties die horen bij de volgende beroepsrollen: professional in het primair proces, leidinggevende, ontwikkelaar, innovator en initiator (zie A.5). Daarnaast moet de stage- of werkplek voldoende ruimte bieden voor het opdoen van educatieve vaardigheden. De begeleiding van de student wordt gedaan door een werk-/stagebegeleider die gekwalificeerd is om de student bij het inoefenen van deze competenties te begeleiden, d.w.z. dat de werk/stagebegeleider zelf minimaal masterniveau heeft.

[Instellingsdeel](#) OER, art. 17 lid 1: Opname met beeld- of geluidsapparatuur van colleges is in principe niet toegestaan. Als opname - om goede redenen - toch gewenst is gelden hierbij de volgende voorwaarden:

1. De student vraagt altijd toestemming aan de docent om opnames te maken. Het is niet toegestaan zonder medeweten van studenten en docent opnames te maken.
2. De docent behoudt altijd het recht om opname van (delen van) het college te weigeren.
3. Opnames zijn altijd voor privégebruik van de student. Opnames mogen dus niet openbaar gepubliceerd worden. Opnames worden niet zonder nadere toestemming van de docent met anderen gedeeld.

Instellingsdeel OER, art. 28 bachelors lid 5: De student moet zich inschrijven voor toetsen en herkansingen (schriftelijk en in bepaalde gevallen ook andere toetsvormen).

7 OVERZICHT ONDERWIJSEENHEDEN

Opleiding: Master Leraar Godsdienst - Code curriculum: ZWO.MLG.1718.SEP.DT-RE.Geestelijk Verzorger			
ZWO.MLG.1718 .SEP.DT- RE.Geestelijk Verzorger.J1	Semestervariantplan: MT.ENTH-GV1.D.17		
	Code	Ec	Naam onderwijseenheid
	ENTH-MLEID.D417	5	Leiderschap
	ENTH-MOND1.D416	3	Onderzoek 1
	ENTH-MBRO.D401	5	Bronnen
	ENTH-MFITH.D415	4	Hermeneutiek in filosofie-theologie
	ENTH-MWER1.D401	8	Werk/Stage
	ENTH-MOND2.D416	3	Onderzoek 2
	ENTH-MINT.D401	4	Internationalisering
	ENTH-MINV1.D414	1	Intervisie jaar 1
	ENTH-MSLB1.D414	1	Studieloopbaanbegeleiding jaar 1
	ENTH-MEDU.D401	4	Educatie
	ENTH-MGEN.D416	4	Gender
	ENTH-MWFIL.D416	2	Wetenschapsfilosofie
	ENTH-MMETH.D416	3	Onderzoeksmethodiek

ZWO.MLG.1718 .SEP.DT- RE.Geestelijk Verzorger.J2	Semestervariantplan: MT.ENTH-GV2.D.17		
	Code	Ec	Naam onderwijseenheid
	ENTH-MLEID.D417	5	Leiderschap
	ENTH-MBRO.D401	5	Bronnen
	ENTH-MOND3.D414	20	Eindonderzoek
	ENTH-MWER2.D416	5	Werk/Stage jaar 2 GV
	ENTH-MINV2.D414	1	Intervisie jaar 2
	ENTH-MSLB2.D414	1	Studieloopbaanbegeleiding jaar 2
	ENTH-MEDU.D401	4	Educatie
	ENTH-MGEN.D416	4	Gender

Opleiding: Master Leraar Godsdienst - Code curriculum: ZWO.MLG.1718.SEP.DT-RE.Leraar Godsdienst van de eerste graad			
ZWO.MLG.1718 .SEP.DT- RE.Leraar Godsdienst van de eerste graad.J1	Semestervariantplan: MT.ENTH-GL1.D.17		
	Code	Ec	Naam onderwijseenheid
	ENTH-MLEID.D417	5	Leiderschap
	ENTH-MOND1.D416	3	Onderzoek 1
	ENTH-MBRO.D401	5	Bronnen
	ENTH-	4	Hermeneutiek in filosofie-theologie

MFITH.D415			
ENGL-MWER1.D415	8		Werk/Stage jaar 1
ENTH-MOND2.D416	3		Onderzoek 2
ENTH-MINT.D401	4		Internationalisering
ENTH-MINV1.D414	1		Intervisie jaar 1
ENTH-MSLB1.D414	1		Studieloopbaanbegeleiding jaar 1
ENTH-MGEN.D416	4		Gender
ENTH-MWFIL.D416	2		Wetenschapsfilosofie
ENTH-MMETH.D416	3		Onderzoeksmethodiek
ENTH-MDID.D413	4		Vakdidactiek

ZWO.MLG.1718 .SEP.DT- RE.Leraar Godsdienst van de eerste graad.J2	Semestervariantplan: MT.ENTH-GL2.D.17		
	Code	Ec	Naam onderwijseenheid
	ENTH-MLEID.D417	5	Leiderschap
	ENTH-MBRO.D401	5	Bronnen
	ENTH-MOND3.D414	20	Eindonderzoek
	ENGL-MWER2.D416	5	Werk/Stage jaar 2
	ENTH-MINV2.D414	1	Intervisie jaar 2
	ENTH-MSLB2.D414	1	Studieloopbaanbegeleiding jaar 2
	ENTH-MGEN.D416	4	Gender
ENTH-MDID.D413	4	Vakdidactiek	

8 ACCREDITATIE

De opleiding is geaccrediteerd met ingang van 20 februari 2013 tot en met 31 december 2018.

9 TOT SLOT

9.1 BEZWAAR EN BEROEP

Tegen besluiten op grond van deze regeling genomen staat beroep open bij het College van Beroep voor de Examens Windesheim. Het reglement van het College van Beroep voor de Examens maakt deel uit van het Studentenstatuut.

9.2 BIJLAGEN BIJ ONDERWIJS- EN EXAMENREGELING

De bij deze regeling behorende uitwerkingen vormen tezamen met deze regeling de onderwijs- en examenregeling van de opleiding.

9.3 OVERGANGSBEPALINGEN

Niet van toepassing.

9.4 NIET VOORZIENE SITUATIES

In de gevallen waarin deze onderwijs- en examenregeling niet voorziet, beslist de directeur van het domein.

9.5 INWERKINGTREDING, OPENBAARMAKING, LOOPTIJD EN VASTSTELLING

Deze regeling treedt in werking op 1 september 2017 en loopt tot 1 september 2018.

Dit *Opleidingsdeel Onderwijs- en examenregeling* behoort tot het *Opleidingsdeel studentenstatuut* en is als zodanig te vinden op de opleidingspagina's op Sharenet. Daarnaast is het reglement openbaar gemaakt op www.windesheim.nl.

Het *Opleidingsdeel onderwijs- en examenregeling* van de Masteropleiding Leraar Godsdienst van de 1^e graad met de afstudeervariant Geestelijk Verzorger is namens het College van Bestuur door de domeindirecteur op 6 juli vastgesteld, na instemming advies van de opleidingscommissie op 23 juni 2017 en met instemming van de deelraad, gegeven op 6 juli 2017.

Dr. Peter de Haan

Directeur Lerarenopleidingen AVO, Pabo en opleidingen T&L

7 juli 2017